

М.М. Коршун, С.Т. Омелчук, В.Н. Бардов; власник Національного медичного університету імені О.О. Богомолця. – № u201506527; заявл. 03.07.2015; опубл. 25.03.2016, Біул. № 6.

14. Pat. 105429 Україна, МПК А61V 10/00. Спосіб комплексної оцінки ризику нехативного впливу на організм людини пестицидів при їхньому вимиванні у воду / О.П. Вавриневич, А.М. Антоненко, С.Т. Омелчук, М.М. Коршун; власник Національного медичного університету імені О.О. Богомолця. – № u201506528; заявл. 03.07.2015; опубл. 25.03.2016, Біул. № 6.

15. EPA Home. Pesticides. Science & Policy Models and Databases Water Models. URL: <https://archive.epa.gov/oppefed1/web/html/index-5.html#scigrow>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-81-5-2.52>

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПРОБЛЕМ ЕРГОТЕРАПІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, ПОСТРАЖДАЛИХ В РЕЗУЛЬТАТІ БОЙОВИХ ДІЙ

Купріненко О. В.

*викладач кафедри фізичної терапії та ерготерапії
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського*

Ціж Л. М.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
в.о. завідувача кафедри фізичної терапії та ерготерапії
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського
м. Львів, Україна*

З початку тимчасової окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та розпалювання збройного конфлікту в східних регіонах України, участь в антитерористичній операції (АТО) та операції Об'єднаних сил (ООС) взяли понад 370 тисяч українців [1].

Шостий рік на Сході України триває війна. Відповідно до оперативного обліку втрат особового складу Збройних Сил (ЗС) України, за час проведення АТО (ООС) на території Донецької та Луганської областей кількість загиблих (померлих), поранених, травмованих, ушкоджених станом на 26.06.2018 становила 14 439 осіб [2]. Найбільшу частку в структурі поранень військових складають поранення

кінцівок 52% [3]. Досить значна частка бойових ушкоджень припадає на поранення голови (16,8%) та вогнепальні поранення м'яких тканин множинних ділянок тіла (14,8%).

В результаті негативного впливу факторів бойової діяльності військ, близько 90% військовослужбовців, які брали участь в АТО (ООС), потребують комплексної медичної реабілітації [3], метою якої є відновлення порушених функцій організму. Окрім лікування тілесних ушкоджень, психоемоційного відновлення, військові також потребують відновлення виконання повсякденних функцій, створення комфортних умов життя, забезпечення можливості відновлення їх професійних навичок та соціальної адаптації. В сучасному світі для вирішення цих проблем використовується ерготерапія [5, 6], як окрема складова відновного процесу військовослужбовців із обмеженими можливостями. Але сьогодні в Україні ерготерапія в реабілітації цивільних, а й тим більше військових перебуває на шляху становлення.

Отже, виникає актуальне завдання впровадження ерготерапії в реабілітацію військовослужбовців ЗС України, які постраждали в результаті бойових дій.

На сьогоднішній день на шляху впровадження ерготерапії в Україні існує багато невирішених проблемних питань. В 2017 році Міністерство охорони здоров'я України підписало меморандум про співпрацю з Всесвітньою федерацією ерготерапевтів (WFOT). Україна фактично визнала прийняті міжнародні професійні стандарти роботи ерготерапевтів, а також вимоги до навчальних програм. Але повноцінною країною-членом цієї організації наша країна зможе стати лише після того, як тут запрацює перша українська навчальна програма з ерготерапії, яка відповідатиме міжнародним стандартам, і з'являться перші дипломовані фахівці з професійним ерготерапевтичним мисленням.

Незважаючи на отримані вищими навчальними закладами (ВНЗ) України ліцензії на підготовку ерготерапевтів, розроблена та акредитована у 2020 році лише одна освітня програма «Ерготерапія « другого (магістерського) рівня вищої освіти Національним університетом фізичної культури та спорту України, а також діє проект Еразмус К2 UKROTNE, що реалізовується у ДДПУ ім.Франка, Хмельницьким національним університетом і Придніпровською академією фізичної культури і спорту та європейськими партнерами на 2020-2022 роки, метою якого є опрацювання нової навчальної програми з ерготерапії [4]. В Україні не вистачає кваліфікованих кадрів, адже сертифікованих ерготерапевтів є не більше десятка, які могли б навчати інших. Про військових ерготерапевтів мова не йде взагалі. І це з урахуванням наведеної кількості постраждалих військовослужбовців за шість років війни.

Шляхом вирішення зазначених проблем, є перш за все підготовка цивільних ерготерапевтів в Україні, адже саме з них, в майбутньому, буде формуватися команда ерготерапевтів для ЗС України. А для цього, звісно, необхідно як найшвидше розробити освітні програми для підготовки ерготерапевтів в наших ВНЗ та затвердити їх у WFOT яка, до речі, затверджує тільки ті освітні програми, які відповідають мінімальним стандартам WFOT, що зазначені в документі «Мінімальні стандарти для навчання ерготерапевтів» (WFOT Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists (revised 2016)). Основними положеннями, зазначеними в цих стандартах, є якісна професійна підготовка ерготерапевтів з урахуванням потреб окремих суб'єктів, спільнот, груп населення на місцевому, національному та міжнародному рівнях. Обов'язковий навчальний план програми (її зміст і послідовність) має чітко відповідати потребам населення країни та міжнародним поглядам на ерготерапію [7].

Більшість ВНЗ України налагоджують співпрацю не тільки з WFOT, але і з навчальними закладами інших країн (Естонія, Грузія, Австрія) де вже давно готують цивільних ерготерапевтів за затвердженими WFOT освітніми програмами. Але основними проблемами при цьому все ж таки залишаються час на підготовку спеціаліста-ерготерапевта та фінансування. Адже в середньому програма підготовки ерготерапевтів в більшості країн світу передбачає від 3,5 до 4 років навчання на освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр» та 2 роки на рівень «магістр» [8].

Виходом з цієї ситуації повинна бути державна фінансова підтримка нової спеціальності «Ерготерапія». Це значно розширило б можливості залучення в Україну достатньої кількості закордонних фахівців для допомоги в розробленні освітніх програм, підготовки викладацького складу ВНЗ для якісного навчання майбутніх спеціалістів, що, безперечно, сприятиме успішному розвитку ерготерапії як самостійної галузі в Україні.

В сучасному світі США займають провідну роль в розвитку та удосконаленні ерготерапії та підготовці найкращих спеціалістів у цій галузі [9–10]. А особливий статус, в цій країні, мають ерготерапевти, які працюють з військовими. Це висококваліфіковані спеціалісти, які є військовослужбовцями Армії США, що несуть службу в Армійському медичному корпусі спеціалістів (U.S. Army Medical Specialist Corps) відділення якого є практично в усіх бойових підрозділах.

В реабілітації військовослужбовців чітко прослідковується ефективність роботи саме військових ерготерапевтів. Адже саме вони оцінюють стан пораненого (травмованого, хворого) військового та складаючи план втручання, обов'язково враховують професійні потреби

своїх пацієнтів, а для цього, відповідно, вони мають бути максимально обізнані в особливостях саме військової служби. Як показує досвід закордонних фахівців (військових фізичних терапевтів), особливо американських, саме завдяки обізнаності у військовій справі їх пацієнти досягають успіхів у лікуванні та поверненні до виконання службових обов'язків.

Є сподівання, що отримавши перших власних спеціалістів та обравши американську модель підготовки військових ерготерапевтів, як найбільш прийнятну для нашої країни в умовах війни, у ЗС України, з огляду на визначені проблеми та перспективи реабілітації поранених (травмованих) військовослужбовців, буде введено нову посаду військового ерготерапевта. Його робота буде спрямована на якісну допомогу постраждалим військовим за дня їх швидкого повернення до виконання службових обов'язків, гідного повноцінного цивільного життя, а в деяких випадках збереження життя як такого.

Література:

1. В Україні на обліку майже 370 тисяч учасників бойових дій. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/2782328-v-ukraini-majze-370-tisac-ucasnikiv-bojovih-dij.html> (дата звернення: 24.05.2020).
2. Лист тимчасово виконуючого обов'язки начальника Головного управління персоналу – заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України. URL: https://dostup.pravda.com.ua/request/statistika_zaghiblikh_ta_poranie. (дата звернення: 24.05.2020).
3. Гайда І. Медико-соціальне обґрунтування удосконалення системи медичної реабілітації військовослужбовців на регіональному рівні: дис. канд. мед.наук: 14.02.03 / Українська військово-медична академія. Київ, 2018. 180 с.
4. Початок проєкту KA2: CBHE «UKROTHER» (5.02.2020, Київ-Дрогобич). URL:<https://erasmusplus.org.ua/novyny/2809-ckaip-konsultatsiia-v-ramkakh-proektu-ka2-cbhe-ukrothe-5022020-kyiv-drohobych.html> (дата звернення: 24.08.2020).
5. Kraft, Heidi S. Rehabilitation and recovery after combat trauma: The new normal Work : A Journal of Prevention, Assessment & Rehabilitation, 2015; 50(1): 5–7. DOI 10.3233/WOR-141931.
6. Brown HV, Hollis V. The meaning of occupation, occupational need, and occupational therapy in a military context. Phys Ther. 2013; 93:1244–1253. DOI: 10.2522/ptj.20120162.
7. World Federation of Occupational Therapists (WFOT). Minimum Standards for the Education of Occupational Therapist. URL: <https://www.wfot.org/assets/resources/COPYRIGHTED-World->

Federation-of-Occupational-Therapists-Minimum-Standards-for-the-Education-of-Occupational-Therapists-2016a.pdf. (дата звернення: 24.05.2020).

8. Mlambo T. Education FAQs. Available from: URL: <https://www.wfot.org/programmes/education>. (дата звернення: 24.05.2020).

9. Eakman AM, Radomski MV. Occupational therapy past and present: Responding to physical, cognitive and emotional consequences of war. *British Journal of Occupational Therapy*. 2017; 80(12): 697–698. DOI: 10.1177/0308022617712198.

10. Lee Murtagh D. Occupational therapy: First World War centenary – growth from conflict. *British Journal of Occupational Therapy*. 2014 July; 77(7): 329. DOI: 10.4276/030802214X14044755581628.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-81-5-2.53>

PHYSICAL DEVELOPMENT OF 12-YEAR-OLD SCHOOLCHILDREN WHO LIVE IN DIFFERENT CITIES OF UKRAINE

Moskvyak N. V.

Candidate of Medical Sciences,

*Associate Professor at the Department of General Hygiene with Ecology
Danylo Halytsky Lviv National Medical University*

Yurchenko S. T.

Candidate of Medical Sciences,

*Associate Professor at the Department of General Hygiene with Ecology
Danylo Halytsky Lviv National Medical University
Lviv, Ukraine*

The anthropometric analysis is an effective tool for physician for the assessment of nutritional status, growth and development of children [1, p. 1499]. At the same time significant influence of urban environmental factors on the morphological and functional development of children and adolescents has been proved [2, p. 11; 3, p. 39]. That is why, given the different conditions of human habitat it is important to periodically update the local standards of physical development indicators of children.

We evaluate the anthropometric parameters of physical development of 348 children (172 boys and 176 girls) in 12 year age group in Lviv by determining the height (H), body weight (BW) and chest circumference (CC),